

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

ІСТОРІЯ МОВИ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

**Освітня програма
«Німецька мова і література, англійська мова»**

**Спеціальність
035 Філологія**

**Спеціалізація
035.043 Германські мови та літератури
(переклад включно) (перша – німецька)**

**Галузь знань
03 Гуманітарні науки**

**Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 27 серпня 2024 р.**

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Історія мови
Викладач (-і)	Липка Світлана Іванівна
Контактний телефон викладача	0968146058
Е-mail викладача	svitiana.lypka@pnu.edu.ua ,
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курс «Історія мови» має на меті ґрунтовну мовознавчу підготовку студента, сприяти розумінню студентами мови як динамічної структури, усвідомлення ними природи і закономірностей її функціонування, особливостей і динаміки процесів, що проходять у мові, мови не як набору правил і винятків, а як результату низки змін, обумовлених як власне мовними чинниками, так і екстралінгвістичними факторами. Показати студентам процеси формування граматичної будови і фонетичної системи сучасної німецької мови. Інспірувати студентів до свідомого оволодіння словниковим запасом мови. Розширити коло інформативних даних студентів з історії німецької літератури. Сприяти поглибленню знань студентів з країнознавства німецькомовних держав.</p> <p>Зміст дисципліни охоплює становлення німецької мови у староверхньонімецький, середньоверхньонімецький та ранньоверхньонімецький періоди.</p> <p>Методи навчання: інтерактивна лекція, дискусії, групова робота, індивідуальна робота, самостійна робота.</p> <p>Методи контролю: індивідуальне опитування, тестування, письмова робота.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Дисципліна має на <u>меті</u> пояснити здобувачам вищої освіти процеси, що привели до сучасного стану мови.</p> <p>Основні <u>цілі</u> навчальної дисципліни: розкрити системний характер процесів історичної зміни мови і взаємозв'язку між змінами в фонетичній та граматичній будові мови, продемонструвати закономірності історичної еволюції німецької мови; самостійно опрацьовувати й аналізувати наукову інформацію щодо вивчення процесів історичних змін німецької мови та знаходити в ній елементи, необхідні для впровадження у подальшу викладацьку практику.</p>	

4. Програмні компетентності

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

- ✓ Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.
- ✓ Здатність спілкуватися іноземною мовою.
- ✓ Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ✓ Здатність проведення досліджень на належному рівні.

Фахові компетентності:

- ✓ Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.
- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності знання про мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні.
- ✓ Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії мов(и), що вивчаються(ється).
- ✓ Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

5. Програмні результати навчання

- ✓ Вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
- ✓ Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.
- ✓ Аналізувати мовні одиниці, визначати їхню взаємодію та характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють.
- ✓ Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.
- ✓ Мати навички участі в наукових та/або прикладних дослідженнях у галузі філології.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова	
5	035 Філологія	3	О	
Тематика навчальної дисципліни				
Тема		Кількість годин		
		лекції	заняття	сам. роб.
Thema 1. Vorgeschichte der deutschen Sprache und Allgemeines zur Charakteristik der althochdeutschen Periode.		2	1	6
Thema 2. Die Hauptcharakterzüge des altgermanischen und des althochdeutschen Lautsystems.		2	1	6
Thema 3. Formenlehre des Althochdeutschen.		2	1	6
Thema 4. Die grammatischen Kategorien des Substantivs im Althochdeutschen.		2	1	6
Thema 5. Das Adjektiv. Die Stammbildung des Adjektivs im Althochdeutschen.		2	1	6
Thema 6. Das Verb im Althochdeutschen.		2	1	6
Thema 7. Allgemeine Charakteristik des Mittelhochdeutschen.		2	1	6
Thema 8. Das phonologische System im Mittelhochdeutsch.		2	1	6
Thema 9. Die frühneuhochdeutsche Periode.		2	1	6
Thema 10. Die neuhochdeutsche Zeit.		2	1	6
ЗАГАЛОМ:		20	10	60
7. Система оцінювання навчальної дисципліни				
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час іспиту. Допуск до іспиту передбачає отримання рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів).</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до іспиту за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку</p>			

	екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання іспиту за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).
Вимоги до письмових робіт	Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua , яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 10).
Семінарські заняття	<p>Знання здобувача вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки відповідно до національної шкали за такими критеріями:</p> <p>«відмінно» – здобувач освіти міцно засвоїв теоретичний матеріал, глибоко і всебічно знає зміст навчальної дисципліни, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, демонструє високий рівень засвоєння практичних навичок;</p> <p>«добре» – здобувач освіти добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного матеріалу;</p> <p>«задовільно» – здобувач освіти в основному опанував теоретичними знаннями навчальної дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю;</p> <p>«незадовільно» – здобувач освіти не опанував навчальний матеріал дисципліни, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутні наукове мислення, практичні навички не сформовані.</p> <p>Поточне оцінювання знань здійснюється під час проведення практичних занять і оцінюється в національній шкалі (5 – «відмінно», 4 – «добре», 3 – «задовільно», 2 – «незадовільно»). Максимальна оцінка балів за практичні заняття 25 балів. Окремо оцінюється написання контрольної роботи (5 балів) і самостійна робота (15 балів).</p> <p>Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за</p>

	5-бальною шкалою. Максимальна кількість 35 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 7.
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять.</p> <p>При виставленні допуску до іспиту (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (35 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (10 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (5 балів), що контролюється протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР).</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – екзамен. Форма складання – комбінована. Здобувачеві пропонується екзаменаційний білет із трьох завдань – двох теоретичних (30 балів) і одного практичного (20 балів). Максимальна кількість балів за екзамен – 50 балів.</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.</p>

8. Політика навчальної дисципліни

Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.

Академічна доброчесність:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до [Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності](#).

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному](#)

університеті імені Василя Стефаника. Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, UdeMy, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Бублик, В. Н. Історія німецької мови: навч. посібник. Вінниця : Нова книга, 2004. 272 с.
2. Левицький, В. В. Історія німецької мови: посібник для студентів вищих

навчальних закладів. Вінниця : Нова книга, 2007. 216 с.

3. Максимчук Б. В., Петрашук Н.Є. Історія німецької мови: практичний курс. Львів: ЛНУ, 2003. 279 с.
4. Ernst P. Deutsche Sprachgeschichte. Berlin, 2002 .
5. Махымтшук В., Петрасчук Н. Lehr- und Übungsbuch zur Geschichte der deutschen Sprache. Lwiw, 2003.
6. Penzl, Herbert: Frühneuhochdeutsch. Bern etc.: Lang, 1984. 203 S.
7. Schmidt, Wilhelm (Hrsg.): Geschichte der deutschen Sprache. Berlin: Volk und Wissen, 2004. 412 S.
8. Taddey, Gerhard. Lexikon der deutschen Geschichte, Personen, Ereignisse, Institutionen von der Zeitwende bis zum Ausgang des 2. Weltkrieges. 2. überarbeitete Auflage: Alfred Kröner Verlag. Stuttgart, 1983. 1392 S.

Додаткова:

1. Ліхнякевич І. О. Історія Німеччини. Від початків до сьогодення: навчальний посібник. Рек.МОН. Львів : Львівської політехніки, 2010. 232 с.
2. Ольховська Н.С. Історія німецької мови: навчальний посібник (німецькою мовою). К: НУБіП, 2019. 134 с.
3. Ernst Peter. Deutsche Sprachgeschichte. Eine Einführung in die diachrone Sprachwissenschaft des Deutschen (= utb. Band 2583). 3., vollständig aktualisierte Auflage. Facultas, Wien 2021.
4. Bergmann Rolf, Moulin Claudine, Ruge Nikolaus: Alt- und Mittelhochdeutsch. Vandenhoeck & Ruprecht, Göttingen 2011, S. 171ff.
5. Euler Wolfram, Badenheuer Konrad: Sprache und Herkunft der Germanen. Abriss des Frühgermanischen vor der Ersten Lautverschiebung. 271 S., Verlag Inspiration Un Ltd., 2. Auflage (1. Aufl. 2009). London/Berlin 2021.
6. König Werner: dtv-Atlas Deutsche Sprache. 19. Auflage. dtv, München 2019, S. 230.
7. Mackensen Lutz: Ursprung der Wörter. Das etymologische Wörterbuch der deutschen Sprache. Bassermann, München 2014, S. 102. Stricker, Stefanie: Grimmsches Gesetz. (PDF) erschienen in Bamberg : Otto-FriedrichUniversität Bamberg, 2023. In: Metzler-Lexikon Sprache. Glück, Helmut, S. 233–234.
8. Pfeifer Wolfgang et al., Etymologisches Wörterbuch des Deutschen (1993), digitalisierte und von Wolfgang Pfeifer überarbeitete Version im Digitalen Wörterbuch der deutschen Sprache, abgerufen am 25. November 2021.
9. Polenz Peter: Geschichte der deutschen Sprache. Walter de Gruyter, Berlin 2020, S. 36– 37.
10. Sonderegger, Stefan: Grundzüge deutscher Sprachgeschichte: Diachronie des Sprachsystems. Bd. I. Berlin/New York: Springer, 1979. 324 S.

Інформаційні ресурси:

1. https://histomania.com/Deutsche_Sprachgeschichte_W470606
2. <https://www.klett.de/alias/1004164>

3. <https://books.google.com.ua/books>
4. <https://efaidnbmnnnibpcajpcgicfindmkaj/http://85.214.96.74:8080/baerneu/beitraege/sprachgeschichte.pdf>
5. <https://efaidnbmnnnibpcajpcgicfindmkaj/https://fleiffheidt.files.wordpress.com/2011/01/geschichte-der-deutschen-sprache-i.pdf>

Викладач _____ Світлана ЛІПКА